www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 246. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 21. жовтня, 1924. VOL. XXXII. No. 246. Jersey City, N. J., Tuesday, October 21, 1924. THREE CENTS

Ла Фолет закидає републиканцям збираннє виборчого фонду на 10 міліонів.

ШИКАГО, 19. жовтня. — Ф. П. Волш, представник сенатора Ла Фолета, виступав тут перед сенатовим комітетом, що веде слідство в справі виборчих фондів, та обжалував в імени Ла Фолета републиканський партійний заряд, що він придумав плян збирання трох виборчих фондів та що в той спосіб думає він зібрати не менче як 10 міліонів долярів на цілі виборів.

Після зізнань, заряд партії розділив цілий простір Злучених Держав на округи, визначив на кождий округ спеціяльного менажера, означив, кілько він має зібрати, подав йому адреси банкирів, фабрикантів і купців, з котрих має стягати.

Комітет вибирається сими днями до Ню Йорку, щоби вести там далі се слідство. Мають там покликати на слідство урядників партії демократичної, які досі ще не виступали перед комітетом.

НЮЙОРСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР КРИТИКУЄ КУЛИДЖА ЗА МОВЧАНКУ.

БОФАЛО, Ню Йорк, 19. жовтня. — Нюйорський губернатор Ал. Смит, котрий знова кандидує на сей уряд з рамени демократичної партії, виступив тут з виборчою промовою, зверненою проти президента Кулиджа.

Смит закидав Кулиджови його мовчанку в справі Ку-Клакс-Клена, кажучи, що ся мовчанка в так важній справі є мовчаливою згодою на злочинну діяльність Клена.

МАЛИ ВИКИНУТИ ПРОВІДНИКА ЗА ПОПИРАННЄ ЛА ФОЛЕТА.

ВАШИНҐТОН, 17. жовтня. — Виборчий комітет поступового кандидата сенатора Ла Фолета виступив з публичним закидом, що методиська церква примусила одного зі своїх пасторів, Джимисона на імя, покинути своє становище й членство в церкві тому, бо він згодився бути електором (виборцем) з поступової церкви.

ЕПИСКОП ПРОТИ ТРЕТОЇ ПАРТІЇ.

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Герберт Шипман, суфраган-епископ Ню Йорку, виступив з публичною заявою проти сенатора Ла Фолета за те, що він хоче „підорвати" американську конституцію через обмеженнє права судів.

ЗАКИДАЮТЬ БАЛАМУЧЕННЄ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН, 18. жовтня. — Демократичний комітет закидає републиканському, що він залякує робітників ширенням серед них фалшивої пропаґанди, що вибір демократичного президента мусить потягнути за собою безробіття.

ЖІНОЧІ КЛЮБИ НЕ ХОЧУТЬ ЛА ФОЛЕТА.

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — На зборах клюбів жіночих клюбів, що почався тут, учора, делеґати привитали оплесками імя Кулиджа та псиканнєм імя сенатора Ла Фолета.

РІШЕННЄ СУДУ В СПРАВІ ЖІНОК ІМІҐРАНТІВ

БОСТОН, 18. жовтня. — Федеральний суд розбирав тут важне питанне щодо допущення жінок американських натуралізованих горожан.

Ходило тут о жену одного китайського купця з конетикатського міста Норвичу. Сей купець, натуралізований американський горожанин, виїхав був до Китаю та вернувся звідти з женою, з якою вженився в Китаю. Іміґраційні власти пустили його без перешкод, але жінки його не хотіли пустити, бо, мовляв, жінка є Китайка, а не американська горожанка. Суд станув на становищи, що іміґраційний закон з 1924 року не дає іміґраційним урядникам не пускати до Америки жінок американських горожан, та приказав Китайку допустити.

ДОМАГАЮТЬСЯ ДЕПОРТАЦІЇ ЕПИСКОПА.

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Кілька чеських організацій домагається від іміґраційного уряду депортації чеського священника Карла Мрзени котрого недавно йменовано епископом самостійної чеської католицької церкви. Римо-католикам не подобається Мрзена так сильно, що вони хочуть викинути йог зі Злучених Держав.

Церква Мрзени має шість церковних громад, 9,025 душ та 5 будинків. Вони вважає себе католицькою, але Рим її не визнає.

ОРГАНІЗАЦІЯ БАНКОВИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 19. жовтня. — Секретар юнії канцелярійних робітників, як стенографів, буккіперів, та рахмістрів, оповіщує, що їй вдалося зорґанізувати канцелярійних урядників двох нюйорських банків. Юнії вдалося теж примусити властителів згодитися на контракт з юнією.

Се перша вдача орґанізаційної праці Американської Федерації Праці на сьому полі.

ТОВПА ПОБИЛА КЛЕНСМЕНІВ.

ВУСТЕР, Месечусетс, 19. жовтня. — Велика товпа довколичних мешканців, обурених на Ку-Клакс-Клен, який відбуває тут велику параду, напала на Кленсменіт та побила їх камінням.

ПРОБНИЙ ЛЕТ АМЕРИКАНСЬКОГО БАЛЬОНУ.

САН ФРАНЦИСКО, Каліфорнія, 18. жовтня. — Новий пробний лет великого американського кермового бальону „Шенандоа" поступає дуже коспішно вперед.

Нині бальон летів проти сильного вітру, роблячи мимо того 25 миль на годину.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ЛИТОВСЬКОГО ВІЙСЬКА.

Литовський уряд приступив до реорґанізації своїх стрільців — „шавлісів". Від 1. ц. м. приймають до шавлісів тільки людей з бездоганною минувшиною. Крім цього приймається в добровольчі відділи жінок, які на випадок війни могтимуть віддати великі прислуги в розвідчій службі. Урядово називатимуться шавліси „литовськими виленськими стрільцями". Командантом тих стрільців є сотник Клямайтіс.

КАРІЄРА БУЛАК БАЛАХОВИЧА.

Ославлений повстанчий ґенерал Булак Балахович, зістав ґенеральним дир. експльоатації біловежської пущі, з руки англійського підприємства.

ЩЕ ОДИН.

Старшина краківської військової інтендантури Івіч при ліквідації 4. куріня сховав собі 18 тисяч золотих, підробивши відповідне поквітованнє.

САМОГУБСТВО НЕВИЛІЧИМО ХОРОГО.

Цвець Іван Гльоке з вул. Бартоша Гловацкого у Львові від пяти літ безнастанно хорий на горляну чахотку — повісився, щоб не мучити окруження своєю і так не вилічимою недугою.

ПОДРУЖНА ІДИЛЛЯ.

Жінка сяніцького жандарма Йосифа Маршалка у Львові приловлена ним на горячому вчинку з любовником убила свого чоловіка сокирою. Убивницю арештовано.

ЗМІНА ВАЛЮТИ В АВСТРІЇ.

На засіданню Австрійського Народнього Зібрання, заповів міністер фінансів Кінбек, що в найблищому часі буде внесене предложення про введення в Австрії шілінґа, яко монетарної одиниці. Шілінґ буде рівновартний з 10.000 австрійських корон.

ГЕРОЙСТВО ЛЕТУНА.

Військовий анґлійський літак, що віз кільканайцятьох жовнірів на висоті 50.00 м. почав горіти. Летун Декен Брет, вилїз через вікно кабіни на крило літака і погасивши відповідними хеміканіями огонь, витратував в той спосіб своїх товаришів від неминучої смерти.

НАЙЧИСЛЕННІША РІДНЯ МАДЯРЩИНИ.

З приводу святкування сторіччя міста Ніредьгаза на Мадярщині назначено мілїон корон нагороди для рідні найбільшої в діти. Нагороду узяв пастух безрог Ігнаци, який виховав шісьнайцятеро дітий, з яких 15 остає при житю.

ПРОТИПОЛЬСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

Члени міського Комсомолу уладили в днях від 1 до 10. м. м. ряд протипольських демонстрацій перед польским консулятом.

АРЕШТИ НА УКРАЇНІ.

Через Варшаву повідомляють, що в Винниці Харкові і Одесі перевели большевицька поліція ряд арештувань, які нагадують нас террору з 1919 р.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПІМСТА.

„Пшеґльонд Варшавскі" подомляє з Вильна, що останніми часами большевики силою пірвали двох польських поліцаїв Юревіча і Осіка з 23 куріня кордонної поліці. Мале це бути пімста большевиків за арештування большевицького комісара з виленського повіту.

ЕСПЕРАНТО І ЛІҐА НАРОДІВ.

Ліґа народів п ринняла резолюцію, якою допускається еспрантську мову до телеґрафічної комунікації на рівні з мовами поодиноких національностий.

ЕКСПОРТ УКРАЇНИ.

За три квартали біжучого року з України експортовано ріжних товарів на 88,6 міліонів рублів, решта експортованих продуктів припадає на худобу (2,6 міл. рублів) і ріжну сировину та продукти промисловости (2,4 міл рублів).

5400 ТАЙНИХ РАДІО-СТАЦІЙ

Берлінська дирекція почт приказала перевести ревізію на коминах у Берліні для контролі незголошених апаратів.

Досі коминярі найшли 5400 незголошених приймаючих радіостацій.

РАДІЧ.

Радіч, який ще недавно був переслідуваний стежними листами уряду Пашіча яко „державний зрадник", виїхав на авдієнці до короля Олександра до його літньої резиденції в Белье. Се вістка викликала в політичних кругах Югославії велику сензацію.

ГОЛОДІВКА В ТЮРМІ.

Ґрупа коломийських політичних вязнів в тюрмі, при вул. Баторого у Львові, почала дня 19 м. м. голодівку з причини безконечного продовжування слідства, яке почалося ще в квітні ц. р. На слово радника Янушевського, який обіцяв покінчити слідство протягом місяця, голодівку припинено, дня 21. ц. м. Голодували: Остап Герецький, Юра Вишиванюк, Іван Пушкар, Матій Мандрик, Вас. Гальчук, Петро Микитюк, Бабюк, Юра Ославський, і Олекса Додорів.

ЧИ ВІДОМО ВАМ, ЩО

В середній Африці відкрито племя білих людий, яких чорні уважають як своїх невільників, та що се племя говорить, має походити з Голяндських колишніх посьлостий, котрі зайшли там і затрималися тому майже 100 літ. Чи відомо Вам, що коли Ви любите курити цигарети, Ви повинні повторювати Мирет турецькі цигарети, найславнійші у світі? Тоді Ви переконаєтеся, що значить турецький тютюн на цигарети.

ЛІҐА НАРОДІВ І СПРАВА ЗМІНИ ДОГОВОРІВ.

БЕРЛІН, 2. жовтня. — З приводу приняття „Комітету Поневолених Народів" у президента Збору Ліґи Народів, Моття, варшавський соціялістичний дневник Роботнік подав нібито Моття заявив, що Ліґа Народів не істнує для змінювання або уневажнювання договорів, тільки до їх укріплювання і переводження.

На основі автентичних інформацій стверджуємо, що се повідомленне Роботніка не відповідає дійсности. Як се вже зазначено в комунікаті, Моття зазначив тільки, що Ліґа Народів помощно заслабе, або приступити до такої поважної задачі як ревізія договорів.

Ревізія договорів належить до компетенції Ліґи Народів і предвижена як одна із способів запобігання воєнним конфліктам.

НАЙБОГАТШИЙ ЧОЛОВІК НА СВІТІ.

В Парижі викликала сензацію вістка, що Василь Захаров, Грек, оженився з княжною Де Вілляфранка. Захарова вважають найбогатшим чоловіком на світі. Весілля відбулося в присутности найблизших приятелів „молодої" пари на замку Балінкур біля Парижа. Замок цей належить до грецького мультіміліонера. Захарову тепер 74 роки, а його жінці 60. Знаються обоє вже яких трийцять літ. Шлюб був властиво леґалізацією довголітних любовних зносин, з котрих було кілька дітей. Безпосередною причиною шлюбу була мабуть поважна недуга Захарова. Захаров тепер один із найпливовійших фінансістів поза кулісами світової політики. Він авантюрник у великому стилю і тип ґрача-ризнканта. Нераз здобував одним ґеніяльним потягненням величезне майно і за одним разом тратив його. Підчас війни капітали свої льокував у муніційному промислі і небаром стався одним із довірених людей Лойда Джорджа, котрий надав йому шляхотство. Захаров брав теж участь у політичних інтриґах.

КІНЕЦЬ ЗАЛІЗА.

Дивне воно, але коли повірити визначним людям науки, прийде такий час. В дуже давних часах, тисячу літ тому, залізо було дуже дорогоцінним металем, усього в половину дешевше від срібла. А сьогодня є доволі заліза. Але прийде також час, коли не стане на землі всіх залізних мостів, машин і инших предметів, бо зістъ їх до того часу іржа. Не мене й пятьдесять літ, а залізо буде таке дороге, що робити-муть із нього лише машини і прилади для використовування енерґії: вугля, води, вітру, сонячного тепла. Для збудування моторів, кораблів, залізниць уживати-муть тоді инших матеріялів замісць заліза. А за кілька тисяч літ усе ще стояти-муть під жарким африканським сонцем велитенські піраміди й оповідати-муть людям про славу египетських фараонів. А з наших залізних будівель не буде тоді ні сліду. Майже зовсім точно обчислено, скільки ще може нам дати нутро землі. Заліза не стане багато скорше як угля. За останніх десять літ ціни вугля й заліза більше як подвоїлись. Одною з причин цього є зменшування заліза й угля.

ЦЕНТР БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ.

Віденські часописи доносять, що центр большевицької пропаґанди на Балкані буде перенесений з Відня до Ґрієсту або Солуня.

Партія Праці не здобуде більшости в анґлійському парляменті.

ЛОНДОН, 19. жовтня. — Партія праці виступила до війни в боєвому настрою із заповідю побіди, сподіваючися вперве здобути до парляменту більшість посольських місць.

Одначе консерватисти і лібералі їм зіпсували надії і пляни сим, що обєднались у 50 округах, ставлячи там лиш по одному кандидатови, консерватистови або лібералови, щоб так унеможливити в сих округах кандидатів Партії Праці.

Ся консервативно-ліберальна угода се зачаток поновного обєднання обох партій.

Тепер при виборах осягнуть більшість або самі консерватисти, або консервативно-ліберальне обєднанне.

Коли консерватисти не осягнуть більшости, тоді получаться в парляменті з лібералами і створять новий коаліційний кабінет. Премієром знову має бути Стенлі Болдвін, а бувший премієр Лойд Джордж імовірно увійде до кабінету лиш яко один з міністрів.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ КОНҐРЕС ЗА ЕРРІОТОМ.

ПАРИЖ, 19. жовтня. — В Бульонь відбувся французький соціялістичний конґрес, який заявився за підпертєм політики кабінету Еррйота і за здержанням обєднання соціялістично-радикальної більшости проти національного бльоку під проводом бувшого премієра Пуанкаре і бувшого президента Мільрана.

Премієр Еррйо виголосив на конґресі промову, в якій заявився за всесвітнім розоруженнєм і за мировими судами з рамени Ліґи Народів для покінчення війни.

РАДА ЛІҐИ НАРОДІВ.

ПАРИЖ, 19. жовтня. — Рада Ліґи Народів збереться на окрему сесію дня 27-ого с. м. в Брукселі, столиці Бельгії.

Вона має вирішити спірку між Анґлією і Туреччиною за справу нафтових піль в Мосулі, в Мезопотамії.

ЛІҐА НАРОДІВ ХОЧЕ ПОМОЧІ АМЕРИКИ ПРОТИ ВІЙНИ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 19. жовтня. — Знавці Ліґи Народів, котрі розглядають плян Бенеша і справу всесвітнього розоружного конґресу, заявляють, що Европа конче потребує помочі, або бодай співділання Америки, задля поставлення війни поза законом.

Вони кажуть, що коли Америка схоче далі стояти осторонь від заходів Ліґи Народів задля „убиття воєн", так вона бодай повинна з нею співділати в сьому напрямі яко „приязно невтральна" держава, а саме в такий спосіб, що відмовить позичок наїзницьким державам.

Без того, кажуть вони, знівечать всі пляни Ліґи Народів.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ АҐІТАТОРИ З ФАЛШИВИМИ ПАШПОРТАМИ.

БЕРЛІН, 19. жовтня. — Тутешня поліція викрила, що російський совєтський уряд вислав заграницю 622 своїх аґентів з фалшивими пашпортами, які самий підробив.

ЛЯХИ ҐРОЗЯТЬ СМЕРТЮ УКРАЇНСЬКИМ ПОСЛАМ.

БЕРЛІН, 18. жовтня. — З Варшави повідомляють, що вшехполяки вислали українським послам у варшавському соймі листи, в яких грозять їм смертю, коли далі будуть виступати й аґітувати проти польської держави.

Се імовірно відповідь вшехполяків на вісти, що українські і білоруські посли хотять виступити з польського сойму і проголосити свій самостійний українсько-білоруський сойм.

Українські посли злегковажили вшехпольську погрозу. Одначе се ще більше причинилось до заострення ворожих відносин між Українцями і Поляками.

ПОЛЯКИ ТВОРЯТЬ БІЛОРУСЬКУ ХРУНІВСЬКУ ПАРТІЮ.

БЕРЛІН, 18. жовтня. — З Варшави повідомляють, що Поляки скликали туди так званий „білоруський зїзд", на який прибули війти і неписменні люди з Білоруси під польською окупацією.

Вони вибрали собі так звану „білоруську раду", яка має створити нову „білоруську партію", котра має заявитись за польською державністю на Західній Білоруси і виступати проти теперішніх білоруських послів, котрі виступають у варшавському соймі в обороні білоруського народу і виступають рішуче проти гнобительської політики Польщі.

Се так Поляки приготовляються до слідуючих виборів до свого сойму. Вони хотять видвигнути сю нову продажну „партію" проти білоруських народних заступників.

УКРАЇНСЬКЕ ОБЖАЛУВАННЄ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ В ЛІҐІ НАРОДІВ.

ЛЬВІВ, 4. жовтня. — Комітет трох Ради Ліґи Народів для справ національних меньшостий розглядав скаргу Українського Комітету Східної Галичини на польський уряд, зложену в Ліґі Народів у марті с. р. Закидає вона в обширних мотивуваннях польському урядови знасилування договору про меньшости, гнетом українського шкільництва, переслідуванням преси, орґанізації створювання, кольонізацію Східної Галичини, заборону повороту еміґрантів з Австрії і Чехо-Словаччини, редукцію українських урядників і т. и. Ще останньо лише вплинуло близько 400 індивідуальних петицій для поверту сеї скарги.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
A Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.

One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:

One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
В Америці і Канаді:
В Джерзи Сіті і Заграницею:

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Вих. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА ЗБОРАХ СОЮЗА НАЦІЙ У ЖЕНЕВІ.

Берлінський Український Прапор подає такий комунікат:

Вже минулого року підчас Зборів Союза Націй (Збору Ліґи Народів) побіч самостійної акції української, білоруської й литовської, яка мала за ціль звернути увагу Союза Націй на положення тих народів під Польщею, — в конференції, в якій взяли участь представники Українців, Білоруснинів, Литовців і Німців і яка звернулася до Зборів Союза Націй зі спільною декларацією, знайшла вислів спільна акція народів поневолених Польщею.

Так само підчас сьогорічних Зборів Союза Націй представники народів, поневолених Польщею, вели дві паралельні акції: самостійну від імени кождого народу і спільну від імени всіх народів.

Від імени Західно-Українських Земель предложив меморіял Зборам Союза Націй Президент Української Національної Ради Др. Евген Петрушевич; сей меморіял поміщений в попередньому числі „У. П".

В імени Білоруснинів предложив Зборам Союза Націй меморіял Вячеслав Ластовський, бувший президент Ради міністрів Білоруської республіки; від імени литовських організацій Виленщині — Л. Вайльоніс.

Сі меморіяли, — так само, як меморіял Президента Української Національної Ради, — стоять на становищі права самовизначення народів, поневолених Польщею, і домагаються від Зборів Союза Націй, покликуючись на арт. 19 Пакту, ревізії рішення Конференції Амбасадорів з 15 марта 1923.

Спільну акцію в імени Українців, Білоруснинів і Литовців в „Комітет поневолених народів", в якого склад входять: голова проф. др. М. Лозинський, заступник голови В. Ластовський, Л. Вайльоніс і генеральний секретар А. Петрушевич.

Комітет предложив Зборам Союза декларацію.

Всі три меморіяли й декларацію розіслано делеґатам усіх держав.

Представників усіх трьох народів приняв Президент Зборів Союза Націй Мотта, член швайцарського правительства. Він вказав на те, що ревізія договорів, се така поважна задача, що Союз Націй може підняти її аж на відповідним ступні розвитку. До часу народи, прилучені до чужих держав, повинні використовувати обовязуючу міжнародню охорону для свого національного життя й розвитку.

Також на приняттях в делеґаціях окремих держав вказувано на те, що Союз Націй виростає на міжнародню силу, в якої покривджені знаходитимуть щораз більшу охорону.

З окрема українські представники відбули конференцію з директором бюра охорони національних меншостий, на якій обговорили справу українських петиций, внесених до Ради Союза Націй з жалобами на польський режім у краю, на непускання політичних еміґрантів до краю польським правительством, справу процесу дра Ярослава Селезінки, справу засуду білоруського посла Барана і тов. і т. д.

Політичну і пресову пропаганду вело бюро „Комітету поневолених народів", яке розіслало політичним діячам, представникам преси на Зборах Союза Націй, швайцарським і закордонним редакції згадані меморіяли й декларацію, видану Комітетом в Парижі брошуру „Potr la liberte des peuples opprimes par la Pologne" (яка містить відомий французький протест проти білого терору в Польщі, статтю професора Сорбонни Віктора Баша і програмову декларацію Комітету) і ряд комунікатів, між ин. відповідь на промову Скшиньского.

$1,165 від Обєднання для Старого Краю.

Як кождого місяця на протязі цілого року так і цего висилає Обєднання нову жертву від американських Українців до старого краю як, допомогу на дальшу боротьбу о визволенне рідного краю.

Тим разом висилаємо $1,165.

Коли зважити, що жертвенність на край в послідньому часі дуже підупала, то хиба кождий признасть, що й то жертва велика, та що збрати її нелегко.

Розподілено після волі і призначення жертводавців на слідуючі цілі:

1) Рідна Школа	$500.00
2) На боєву акцію	150.00
3) Сироти	235.00
4) Інваліди	100.00
5) Голодуюча еміґрація	100.00
6) Національний Музей	30.00
7) Фонд Ольги Бесарабової	25.00
8) Краєва преса	25.00
РАЗОМ	$1,165.00

Але як по кождій висилці до краю, так і тепер остає каса Обєднання майже порожна. А тому, що з новим місяцем треба буде вислати з нову нову жертву до краю, жертвенність наша не може маліти, а мусить плисти з дня на день, з місяця на місяць, і то так довго, поки лядська нога на нашій землі.

Точне касове справоздання буде предложене в найблизших днях Конгресови Обєднання, а спис жертводавців за послідний місяць подається по Конгресі.

ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

ПРО СПОМИНИ

(Допис з Европи).

З місяцем червнем с. р. шановна „Свобода" закінчила друкованне „Споминів" п. Евгена Чикаленка. Перш, ніж сказати кілька слів про спомини взагалі, повинен висловити свою щиру подяку Хвальній Редакції, яка, ласкаво надіславши мені всі числа ґазети аж за чотирі місяці, тим дала змогу дочитати ті надзвичайно цікаві нотатки свіжої памяти самовидця й учасника розвитку українського руху на Великій Україні.

Чи треба взагалі говорити про значінне й величезну вагу всяких безсторонніх, обєктивних записок, спогадів, щоденників то-що не тільки для істориків і публіцистів, але й для широкого громадянства? Цінність такого роду матеріялів не підлягає жадним сумнівам. Ми Україні на еміґрації, з великою заздрістю дивилися й дивимося на те море друкованої мемуарної літератури, яке ось уже семий рік випускається за кордоном еміґрантами Москалями. Ся література обіймає в них і давноминулі часи, і часи війни, і революцію, і боротьбу з большевиками, і період еміґрації та її поневірянь і т. д., і т. д. Брак таких матеріяльних засобів, якими заправляють Москалі, не дав нам змоги розвинути взагалі справи видання книг, ґазет та журналів, а видання мемуарної літератури тим паче. На що ми досі спромоглися в сій літературній галузі?..

Коли хто й має право похвалитися більш-меньш вичерпуючим поданнем матеріялів з недавнього історичного минулого, то се хіба тільки галицько-українське стрілецтво, що уважно й дбайливо за ввесь сей час занотовувало по ріжних своїх виданнях як важливійші, так і другорядні події своєї боротьби за визволенне Рідного Краю. Опріч сього, маємо вельми тенденційну мемуарну „белетристику" п. В. Винниченка п. з. „Відродженне Нації" або як тут характеризується вона в жарт, — „Відроченне Нації", та не меньше тенденційні записки про ті самі часи п. Н. Христюка (вид. „Соціольог. Інституту" проф. М. Грушевського). Вартість тієї й другої праці для майбутніх істориків вельми й вельми релятивна, бо з однієї довідуємося, що коли-б не есдецька партія, а з другої, що коли-б не ес-ерська, то ніякої України досі не було-б. Се робить честь авторській партійній відданости, але що до цінности мемуарів, яко історичних документів, то вона підлягає великим сумнівам.

Було де-що й ще друковано і окремими книжками й по ґазетах та журналах, ас вле те разом така дрібниця в порівнанню до зацікавлення читачів, що соромно в тому навіть признаватися. От чому українське громадянство на еміґрації з великою вдячністю зустріло намір Редакції „Свободи" познайомити його з спогадами одного з визначніших ветеранів боротьби за українську ідею в стінах царської тюрми народів.

Свідок і відданий учасник українського руху на Великій Україні сливе за півтоліття, п. Е. Чикаленко, зробив коштовним не тільки своїм своїм ровесникам, але й усьому українському суспільству, безсторонне, обєктивно занотувавши те, що бачив на власні очі і чув на власні вуха. Вже тепер, для поодинчого читача, стає богато ясним і зрозумілим з історії останніх часів тільки тому, що зародки сього, що сталося в наші часи, викрито і належно освітлено п. Е. Чикаленком в його цінних спогадах.

Не буду поки-що докладно зупинятися на тому, як з колишнього хаотичного малого та повстало сучасне хаотичне велике. На се буде час, коли шановна „Свобода" познайомить українське суспільство з „Щоденником" і „Листуванням" п. Е. Чикаленко, як досі ласкаво знайомила його із „Спогадами".

Мимохіть напрошується ще одна думка-про доцільність видруковання згаданих „Спогадів окремим виданнем. Розкидані по окремих числах ґазети „Спогади" не могли потрапити, звичайно, до рук кождого, хто цікавиться минулим своєї Батьківщини (нам відомі випадки, коли числа „Свободи", в котрих було продовженне „Спогадів", зачитувалося в Празі до потерті). Зібрані-ж в одній книзі, вони стали-б приступними й для широкого читача (так само „Щоденник" і „Листуванне"), а істориком нашого минулого се улекшило-б використанне сих вартісних матеріялів.

М. Джеря.

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ У ВАРШАВІ ПРО СПРАВУ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Українська Парляментарна Репрезентація в польському соймі приняла таку постанову:

З огляду на звістки, оголошені в польській пресі, про проекти польських урядових кругів щодо основання українського університету — Президія Української Парляментарної Репрезентації вважає необхідним заявити слідуюче:

Акція польських урядових чинників у справі організації т. зв. „руского університету" в Кракові проводиться без жадного звязку й контакту з Українською Парляментарною Репрезентацією. Також Українська Парляментарна Репрезентація жадних переговорів у сій справі з польськими урядовими чинниками не провадила.

Українська Парлямент. Репрезентація часто підносила в соймі і в сенаті домагання у державнення або лише леґалізації істнуючих у Львові українських висших шкіл, університету й політехніки, в цілях нормального їх функціонування, та се не знаходило послуху в польських урядових кругах і не дало позитивних вислідів. Коли тепер польські урядові круги самі піднесли справу основання для Українців університету, то се викликане не бажаннем нарешті задовольнити слушні національно-культурні вимоги українського народу в межах польської держави, а певним впливам міжнародніх політичних чинників.

Наміри оснувати для українського народу університет поза межами української території і в складі лише двох факультетів, яких остаточна організація притому відсувається на невідомий час, — Українська Парляментарна Репрезентація осуджує і ставиться до них різко негативно.

Українська Парлямент. Репрезентація, висловлюючи волю своїх виборців, вимагає заснованя правного українського університету в центрі українського культурного життя, у Львові, причому переведенне самої організації такого університету мусить належати українським науковим і культурним чинникам.

Через те, що справа українського університету є справою значіння не лише культурного, Українська Парляментарна Репрезентація вважає, що її не можна виділяти з цілого комплексу справ, звязаних з фактом істнованя під Польщею многомілионового українського народу, який одвіку заселює компактною масою і в процентові більшости свої землі.

Голова української Парляментарної Репрезентації в соймі і сенаті.

Сенатор М. Черкавський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ „ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОПИСІ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

До школи!

Дня 20. вересня 1924 були скликані загальні збори в справі отворення діточої вечірної школи. Збори отворив парох, о. Волинець. В своїй промові представив, яке має значіння школа для дітий і для старих. По довгій дискусії над тою справою, вибрано шкільний комітет: о. Волинець вніс, щоби школу відлучити від церкви, бо тоді в тої школи буде кождий задоволений. Внесок зістав принятий більшостию голосів.

Дня 28. вересня були скликані ново вибраним комітетом другі збори; прибуло досить велике число людий. Збори отворив предсідатель, Василь Ягода. На першого бесідника покликав д. Сороку. Д. Сорока виголосив дуже гарну бесіду про значіння школи. Він зазвивав щирими словами батьків, щоби записували своїх дітий до школи. Наразі записалося 32 дітий, тому що того дня не могли бути всі батьки на зборах, бо одно бракто устроюваню саме тоді пікнік, шкільний комітет має піти еще по хатах посписувати решту дітий тих батьків, котрі схочуть їх післати до нашої школи.

А тепер відзиваємося до Вас, батьки і матери словами нашого писателя Тараса Шевченка: „Учітеся брати мої, думайте, читайте і чужого научайтесь, свого не цурайтесь!" Ми знаємо також се добре, що дитина, як деревинка. Кождий господар, котрий плекає дерева овочеві, стараєся, щоби сі дерева защіпити як найліпшими зразами, щоби міг відтак мати як найліпший овоч.

Такесаме з нашими діточками тут на чужині. Кождий батько і мати нехай стараються так само, щоби в своїх дітий защіпити завчасу любов до того народу, з якого вони походять, щоби відтак не відвернулися навіть від своєї власної родини. Берім собі примір з других народів, як вони дбають про виховування своїх дітий. Не будьмо задоволені, щоби наша дитина пішла чимскорше до „шапи" робити. Нехай до „шапи" ідуть робити діти тих, котрі мають свої власні „шапи", а ми мріймо, що може колись повернемо в свій рідний край. А з чим будемо повертати, если занедбаємо виховане своїх дітий? Там не хочуть темняків, там хочуть людий просвічених. А і ті, що не мають гадки вертати до краю, повинні постаратися, щоб дитина могла знати, що вона не походить із племени дикунів, а з народу, який має велику, стару культуру. Несвідомі своєї бувальщини діти встидаються відтак признати, що вони українського походженя. Чи не гірко дивитись на таке? Длятого посилаймо діти до української школи; нехай вони навчаться шанувати свій нарід, якого історія: безвлинне змаганя до свободи і освіти.

Аматорський кружок дав приміщенне для школи цілком безплатно. Школа буде відбуватися три рази на тиждень: середа, пятниця і неділя. Може дитина бувати до американської школи та що це вистарчить. „І чужого научайтесь, свого не цурайтесь!" „Помо рідна, слово рідне, хто вас забуває, той у грудях не серденько, а лиш камінь має".

Школа роспочалася дня 15. жовтня. Вона міститься в гали, під числом 38 вулиці Гав, на другім поверсі. Наука буде відбуватися в понеділок, середу і пятницю від години 6-ої вечером до години 8-ої, а в суботу від години 4-ої до 6-ої будеся учити дітий співу і представлень. Батьки і матери приведіть своїх дітий до школи.

Микола Тіжевський,
секретар зборів.

Третій Конґрес Обєднання.

На підставі § 20 статута Обєднання і ухвали Головного Уряду з дня 26-ого серпня с. р. подається до загального відома, що Третій Конґрес Обєднання Українських Організацій в Америці відбудеться дня 28. жовтня, 1924, в Филаделфії, Па., в галі Американських Українців Горожан при 847 Норт Френклин Стр.

Конґрес начнеться точно о 9-тій годині рано і буде тривати один день.

ПРОГРАМА КОНҐРЕСУ:

1. Отворенне Конґресу.
2. Звіт уступаючого Уряду.
3. Доскусія.
4. Зміна статута.
5. Реферати:
   а) Політичне положенне українських зе[illegible]
   б) Які обовязки тяжать на американськ[illegible]ницях в змаганнях українського нар[illegible] буття державної независимости.
   в) Про реорґанізацію української школи в Америці.
6. Ухваленне резолюцій.
7. Уділенне абсолюторії уступаючому Урядови.
8. Вибір нового Уряду.
9. Біжучі справи:
   а) Справа дому Народного Комітету в Ню Йорку.
   б) Запити і внесення.

Статут Обєднання підписали: Український Народний Союз, Провидінне, Січова Організація, Ліґа Горожан, Ліґа Ветеранів, Народна Поміч, Згода Братств та декілька меньших самостійних товариств. Всі відділи згаданих організацій, оскільки складали, або зложать жертви на визвольну боротьбу (як народний податок, або з виразним зазначенням на певну [illegible] в краю як на Рідну Школу, політичну пропаганду, бое[illegible]цію і т. п.) мають право вислати делеґата на Конґрес.

Кождий делеґат мусить виказатись повновластю [illegible] товариства.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ:

о. Володимир Сполітакевич, предс. Дмитро Штогрин, секр.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!
Поміч потрібна негайно!
Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітинґу ухвалять від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обєднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народній податок за 1923 і 1924 до Обєднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обєднанне вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл усіми можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить запізно!

Допомогу посилати через Обєднанне на адресу:
OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

У. Н. СОЮЗ — НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЄ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА

„З ОБІЙМІВ В ОБІЙМИ"

Сценки з червоних днів 1920 року в галицькому селі

В сій штуці виступає 22 особи.

ЦІНА 35 ЦЕНТІВ.

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й. ПОЗІР!

ТОВАРИСТВО ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ,

устроює

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛ

В СУБОТУ, ДНЯ 25-ГО ЖОВТНЯ, 1924 РОКУ

В ГАЛІ ПРИ ГЕНД І КЛІНТОН.

Початок о годині 7-мій вечером.

На той Баль запрошається усі Братства і Товариства як також усіх Українців з Рочестер і околиці прибути і разом забавитися. 246

За добру забаву ручить Товариство.

АДРЕСА ОБЄДНАННЯ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Туди посилайте свій народній податок.

Посилайте негайно і [illegible] Українців, на [illegible] свій свій обовязок, [illegible]

ГРУЗІЯ.

Більше, як сто літ минуло відколи Росія станула сильною ногою в Грузію. І то не проти волі Грузинів. Не здобула Грузії війною. Вічні війни, що тяглися сотки літ, приневолили маленьку Грузію шукати помочі в християнських держав. Грузія була са самітна християнська держава посеред магоменданьско-азійського окруження. Це відокремлення спричинило упадак національної незавимости Грузинів. Щоби ратуватися перед турецьким і перським поневоленням, звернулася Грузія до ріжних західно-европейських держав з прозьбою охорони й помочі. Та даремно. Европа була за далеко від Грузії і не цікавилася нею. Так Росія була одинокою державою, до якої Грузія могла звернутися в крайній біді.

Від Росії сподівалася Грузія приязни, охорони й помочі.. І дійсно почали грузинські королі переговорювати з російськими царями вже ві 15. століття. Наслідок цього був хіба такий, що турецькі султани і перські королі мстилися за це Грузії кроваво. З початком 17. століття спліндрував перський шах Аббас двічі Грузію за такі переговори з Росією. А Грузія не мала иншого виходу; в боротьбі за християнську культуру народню волю могла сподіватися помочі лише від Росії.

Гераклій II., грузинський король заключив договір із Росією (за панування цариці Катерини II. 1785 р.. Згідно з цим договором мала остати зовсім ненарушеною династія Багратидів, внутрішня управа краю, автокефалія церкви і т. д. Росія мала виконувати лише контролю над взаєминами Грузії з иншими краями. Зате зобовязалася Росія боронити Грузію перед нападами магомеданських сусідів. Але Росія не дуала зовсім додержувати ці зобовязання. Вже в першій війні (після заключення договору) покинуло російське військо короля Гераклія на полі бою і втекло до Росії. Видали Грузинів і їх короля на поталу жорстокости Турків. На щастє доброму воякові, Гераклієви, вдалося побити Турків і край виратувати перед руїною. Але Перзи були тако невдоволені договором з 1783 р. Перський король Ага-Мугамед-Хан напав на Грузію в 1795 р. з військом у силі 60.000 люда, спліндрував край і спалив столицю Тифліс. І тепер не думали Москалі помагати Грузинам, хоч обовязані були до цього договором.

Всетаки Грузія не мала иншого виходу, як бути в злуці з Росією. І король Юрій XII. наслідник Гераклія II. заключив 1799 р. новий договір з царем Павлом I. Тепер грузія мала бути вазальною державою. Але Регенція мала й на дальше остати при династії Багратидів. Ненарушимою мала остати ви трішна автономія, самостійність церкви, національне військо, монета. Але й цього договору не додержували Москалі, Ба, цар Павло І. коротко перед смертю оголосив анексію Грузії, а його наслідник Александер І. потвердив того самого року ак[illegible]

Та [illegible] рушились внутр. автономії краю і автокефалії церкви.

Але небаром почали Москалі окружувати край. Російські війська пахли[illegible] на Грузію. Почались арештування, заслання. Почались грабіжі насилування жінок і т. д. Уряд насилав російських чиновників. Ці поширювали неморальність, підкупство. Ті чиновники були гірші турецьких пашів і перських марзапомів, а російські війська гірші орд Тімура. Грузини відповіли страшним повстанням в 1804 р., але Москалі здавили його в крови. В 1811 знищили автокефалію церкви. Головою церкви Антонія II. арештовано і заслано до Росії. Головство церкви віддано російському синодові. Опісля старалися Грузини зробити нове повстання 1812 р. Але й це повстання Москалі здавили в страшних боях у Кахетії (Східна Грузія).

Так поступали Москалі з початку в Східній і Середущій Грузії. Потім зайняли й инші грузинські землі. Зразу все обіцювали грузинським князям оборону, протекторат, внутрішню самостійність краю і т. д., а вкінці випроваджували свою владу при помочи огня й меча. Король Імеретії (Зах. Грузії), хоч як по геройськи боровся з Москалями, мусів рятуватися до Туреччини. Вмер в Трапезунті 1815 р.

З початком другої половини 19-го століття Росія оконечно завоювала цілу Грузію.

При помочи обманства хитрими підступами нападами, а не правильною війною, жорстокістю і безсовісністю зайняла Росія Грузію. І прийшлося Грузії переживати тяжші дні, як підчас нападів Турків і Татар проти котрих Грузини закликали своїх „християнських" російських братів.

Помало Росія знищила й усі инші гарантії Грузії. Знищила „грузинське правительство", законодавство, монетарну систему, мінцію. Угнітали грузинську мову і в школах і судах. Деморалізували духовенство. Грузинських жовнірів переношено служити військову службу в Росії, і то до таких околиць де мусіли гинути з причини нездорового клімату. Уфирали на чужині, або вертали зломлені фізично. Конфісковано грузинську земельну посілість і кольонізовано її Москалями. Так помалу перемінили незалежну Грузію в звичайну російську губернію.

Навіть під пануванням Арабів (від 7—12 ст.) не було Грузинам так тяжко, ані під Монголами, Турками і Перзами, як під православними Москалями.

В 19-ому століттю Москалі зробили з Кавказу головну точку опору для дальшого опанування Сходу. Для цієї цілі Росія силою зброї здобула решту Кавказу. І потім відси вдалося Росії упокорити Туреччину і зломати політичну силу Перзії.

Хто важився запротестувати проти московських насильств у Грузії, того карали засланням на Сибір, шубеницею, тюрмою. Така була доля грузинських патріотів. Ніхто не описав так наглядно терпінь сибірських заслань, як американець Джордж Кенеч.

Як лише Москалі впали до грузинських провінцій, арештували членів королівської і княжої семї, високих церковних достойників. Їх мучили. Двох митрополитів Західної Грузії вдусили, а тіла їх запорпали наче собак. Грабили населення, знасилювали жінок. Тисячі людий згинуло в Грузії таке смертію. В 1887 р. московський чернець убив у Ставрополі у спальни грузинського шляхтича маршала Кіпіені. Росія заслала туди старого маршала за це, що він важився протестувати проти російського екзарха Павла. Екзарх ва[illegible] з Тифліс в соборі проклинав[illegible] цілу Грузію. Залізною штабовою „Христовий слуга" розбив сплячому старцеві голову..

Ще більші страхіття переживав грузинський нарід — селяни, робітники, духовенство й інтелігенція — після революції 1905 р. Палили села міста, плюндрували дому огнем і артилерією Погроми в Китаїсі і Тифлісі відбувалися на очах заступника царя Воронцова-Дашкова. В зимі північні селяни мусіли стояти в студеній воді, поки не видали „революціонерів". Люди мусіли викуповуватися великими грішми Таке було російське правління в Грузії в [illegible]

Навіть спокійне грузинське духовенство мучили Москалі переслідували. В 1905 р. напали в Тифлісі козаки збори духовенства в семінарійному будинку і били нагайками. Ціла вина духовенств була така, що важилося від Росії домагати привернення автокефалії грузинської церкви. Епископа кирона вкинули в тюрму, так само архимандрита Амврозія. Епископа Давида заслали до Татигорська, де мучився 7 літ. Така сама доля стрінула грузинських думських послів. Два з них померли в тюрмах.

Що грузинський нарід мимо сих страшних переслідувань не загинув, то це завдячує своїй старій культурі, славній минувшині і живучости. І Грузини не понехають боротьби для виволення своєї батьківщини. За примір повинні собі брати цей малий гірський геройський нарід инші поневолені народи.

TRENTON, N. J. TRENTON, N. J.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим повідомляєся членів Ліги Горожан Українського Походження, як також і тих, що думають зістати горожанами, щоби були ласкаві прийти на **ЗБОРИ**, котрі відбудуться **дня 25. жовтня в суботу вечером о годині 6-тій в Українській Гали під ч. 18 Вудлан Ст.** Позаяк бувша Ліга Горожан майже перестала істнувати з причини партійних непорозумінь, отож звертаємо увагу всім Українцям міста **Трентону**, без ріжниці партійних переконань, щоб прибули на збори, а тимсамим зробили велику користь для цілої суспільности в Трентоні. На тих зборах обговориться справа, що мається робити на будуче, а відтак приступимо до вибору нового уряду.

Василь Кушнір,
секр. Ліги Горожан.

246-47

ROCHESTER, N. Y.

ПЯТНАЦЯТЬЛІТНИЙ

ЮВИЛЕЙ

ТОВ. ВІЛЬНИХ КОЗАКІВ,
відділ 316 У. Н. Союза
— відбудеться —

В СУБОТУ, 25. ЖОВТНЯ 1924

в ГАЛИ LABOR LYCEUM
на St. Paul St., Rochester, N. Y.
Початок о 7-ій год. вечером.

ПРОГРАМА ЮВИЛЕЮ:
1. Вступне слово — Петро Ковтун, прес. Тов. В. К.
2. Хор місцевий під проводом д. Сорочинського.
3. Член комісії У. Н. С. д. В. Гасій з Трентон, Н. Дж.
4. Виступ представників Братств і Товариств місцевих.
5. Про діяльність Тов. — Д. Братусь.
6. Про загальну організацію — Н. Н.
7. Закінчення хором, по хорі забава до пізної ночи.

Всі місцеві Бр. і Тов. дістали спеціяльні запрошення від Тов. В. К. Також проситься всіх Українців без ріжниці чи належать до якого Бр. чи Тов. прибути і послухати бесідників місцевих і поза місцевих. Вступ вільний для всіх.

246,48 **Комітет.**

ПОЗІР, ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ В МОНЕССЕН, ПА.
Братство св. Петра і Павла
від. 338 У. Н. Союза
— устроює —

БАЛЬ

В СУБОТУ, 25. ЖОВТНЯ, 1924
В Українськім Народ. Домі на 2-ій улици.
Початок о годині 7-мій вечер.
Вступ: мужчини 50 центів, женщини 25 центів.

На сей баль запрашаємо всіх Українців і Українок місцевих і позамісцевих. На бали буде грати наша Оркестра.

За чесну і добру забаву ручить

246-47 **Комітет.**

ПОЗІР! САВТПОРТ, КОНН.!

Заходами Тов. ім. Т. Шевченка
відділ 84 У. Н. Союза
— уряджується —

ПЕРШИЙ В СІМ РОЦІ

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

на Укр. Гали в Савтпорт, Конн.
В НЕДІЛЮ, 26. ЖОВТНЯ, 1924

На сей Баль просимо всіх Українців з Савтпорт, Бріпорт і околиці прибути як оден. На бали будемо мали добру музику, смачні закуски і напитки. Українці з Савтпорт будуть мали нагоду стати членами нашої дорогої організації У. Н. Союза, бо будемо принимати членів цілком без вступного як до Тов. так і до У. Н. Союза.

За добру забаву і чемну обслугу на бали ручить

46,48,50 **Комітет.**

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ

ПІД НОТАМИ
ЦІНА 50 ЦЕНТ.
Можна набути в „СВОБОДА",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДЕСЯТЬ РОКІВ НА БЕЗЛЮДНІМ ОСТРОВІ.

Одинокий чоловік, що досі не знав про всесвітню війну.

Один з англійських кораблів привіз недавно до Англії чоловіка назвиськом Тіммінс, приятеля родини бувшого англійського міністра війни Чорчила, який пропав був ще перед вибухом війни в 1914 р. в часі корабельної катастрофи. Корабель знайшов його в той спосіб, що переїзджаючи близько невеличкого, безлюдного острівця на Спокійнім Океані запримітив сигнали, які той давав, щоби звернути на себе увагу.

Пан Тіммінс жив отже десять років на безлюднім острові. Увесь той час кормився рибами і земними плодами, яких на острові було подостатком.

Зі світа не мав ніяких відомостий. Щойно на кілька тижнів перед виратованням викинуло море на беріг острова фляшку. В ній знайшов він кілька сторінок австралійського часопису. З запертим віддихом забрався до читання. І відчитав між инчим вістки, що в весть Новозеляндців і Австралійців, що згинули в Дарданелях, виставлено памятник. Не міг тої вістки зрозуміти. Він же не знав нічого про всесвітню війну. Дивувався дуже, що могли Австралійці і мешканці Нової Зеляндії робити в Дарданелях, з якої причини там згинули і за що їм ставлять памятник. Три тижні думав над тим і вкінці здавалось йому, що зрозумів. То ніщо інше думав він, тільки дружина грачів в копаного мяча, з Австралії та Нової Зеляндії їхала до Англії на партію гри і затонула в Дарданелях, а клюб, до якого та дружина належала, хоче вшанувати її память памятником.

ВЕЛИТЕНСЬКИЙ ДИК.

В селі Дубна під Сяноком убили оноді селяне велитенського дика ваги 400 кг.

РИБА З ЧОТИРМА ОЧИМА.

Є то рід коропа а називається Анаблепс тетрофалмус. Ця грецька назва означає, що риба є четвероока. Жиє в надбережних водах тропічної Америки. Довга є понад 30 цм. краски ясно-зеленої з чорною пружкою здовж тіла. Радо відпочиває на намулі. Коли хто її сполошить скаче, у море. Найцікавійші є очі, що находяться високо на голові. У порівнанню з головою очі дуже великі. Котака риба є на поверхні води, вистають із неї лише очі, згл. їх горішня половина, а долішня половина остає в воді. Ці очі мають по правді дві зіниці одну надводну ,другу підводну. Вчений Марк Ляндоль студіював це цікаве око і сконстатував, що очна сікта складається з двох зовсім окремих частий.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПІД ОСІНЬ І ЗИМУ.

ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ОСІНЬ, А ЗА НЕЮ ПРИЙДЕ І ЗИМА.

В осени і в зимі українські товариства будуть уладжувати вистави ріжних штук, а приготовлятись вже зачнуть небаром. - Тому пишіть по найновіший цінник до Книгарні „Свободи".

ВИЙШЛА В ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА

НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА

З ІНФОРМАЦІЯМИ, В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення разом з грішми посилати на адресу „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

Ньюарк, Н. Дж. — В нашому місті Українці забераються до школи. При Українськім Роб. Домі, 57-59 Beacon St. отворено три школи, школа діточа, школа неграмотних, і школа англійської мови. Учить школа найздібнійших учителів, а всіх вступ однаковий. Охочі до науки мають спромогу [illegible] виступатися сею нагодою.

Савтпорт, Конн. — В нас случилася смішна історія. Тому близько рік і пів одна наша українська жінка посварилася з ляшкою так, що позвалися аж до суду. В суді сказано їм, щоб погодилися мирно, однак ляшка не хотіла і справа опинилася у вишім суді. Ту справу висший суд що тільки переслухував та вироку ще нема. Надія на виграну ляшкою дуже слаба. Як ляцька завзятість покінчиться, напишу другим разом.

Д. Захарчук.

СНИЛОСЬ МЕНІ СЕЛО.

Снилось мені село;
Кучерявії садочки,
Лужки, стежки і горбочки,
Кущ дінких рож, тернини,
Межі, ниви і долини,
Степ широкий і Дніпро,
Снилось мені село.

Снилось мені село,
Білі хатки, низкі стріхи,
Яблуні, груші, оріхи,
Плоти, верби, частоколи,
Очерет, ставок і поле,
І синьої річки русло,
Снилось мені село.

Снилось мені село,
Дівчата гожі, моторні,
Козаки смілі і горді,
Про щось палко розмовляють
На панський двір поглядають,
Чую: „Лихо-б їх взяло"!
Снилось мені село.

Снилось мені село,
Горять панські палати,
Червоніють хлопські хати,
Село твердо, тихо спитв,
Пан на всю губу річить:
„Палі сен!!" — не чує Петро,
Снилось мені село.

Снилось мені село,
Іде польська драгонія,
В село хаос, агонія,
Хто попав, кують і бють,
В тюрму парами ведуть,
Знову тихо як було,
Снилось мені село.

Снилось мені село,
В хатах ридання і сльози,
Цвинтар і білі берези,
Сіраяя країни даль,
Смуток, горе і печаль,
Сонечко ще не зійшло,
Снилось мені село.

Мекеду, Па., 29. вересня, 1924

ЗАБОРОНА ФІЛЬМОВОГО ПРЕДСТАВЛЕННЯ КАТАСТРОФИ „ДІКСМІД".

Одно фільмове підприємство в Парижі просило морські військові власти в Тульоні, щоби позволили йому зняти фільм на воздушній стації Кер-Перефен, що зображав би останній лет і катастрофу „Діксміда". Підприємство хотіло на місці зняти лет великанського воздушного корабля і французьких військовій маринарні. Підприємству з усіх сторін почали закидати брак такту супроти земляків, потерпілих моряків і супроти загального національного нещастя. Морські власти заборонили тому взагалі виріб фільму цієї трагічної події.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ МЕТЕОРИТ.

У Адрарській пустині в Мавританії найшли величезний метеорит, котрий є найбільший з усіх знаних досі метеоритів. Обем його виносить 100×40. І по хемічному складі є цікавий. Складається з металю, що містить 20 кордів домагнезиями і дуже багато залізо.

ДОЛЯРОВІ

пересилаю за досить низькі оплати виконуємо на протязі короткого часу.

ОДНОГО ДОЛЯРА

в додатку до звичайної оплати висилкости кошта радіо-телеграфічної посилки.

ПОСИЛАЙТЕ

гроші через нашу від 42 літ існуючу банкову фірму, а ніколи не будете мати на ще прикрости.

Гроші в доларах дорожче в місці замешкання адресата.

Полагоджуємо успішно всякі нотаріальні справи.

ПРОДАЖА ШИФКАРТ НА ВСІ ЛІНІЇ.

Голосіться особисто або листовно до:

The Standard Bank
55 Ave. B. New York

СМЕРТЬ.

Бачу поезію крилату
Гзгорблену і щербату,
Погану смерть, що за мною,
Все стоїть стара з косою.

Чи то в лісі, чи то в поли,
Йде за мнов стара поволи,
Зиркає і щірить зуби,
Торкне косу, падуть уби.

Ногу рушить, валить гори,
Буха огонь, кипить море,
Полу торкне, буря встане,
Метуть міста гурагани.

Незглубиме її око,
Як далеко, як високо,
Лише стара трошки гляне
В небесні океани.

Міріяди зорів гине,
Від її коси що хвилини
І так діесь в кождій хвилі,
Ніхто не опресь їй сили.

Йду, на боки відхиляюсь;
Смієсь стара, як ховаюсь.
Я в хату, вона за мною,
Вже в куті стоїть з косою.

Накриваюсь, жмурю очі,
Вона косою лоскоче,
Бррр,—встаю, не хочесь спати,
Стоїть марево прокляте.

Мекеду, Па., 30. вересня, 1924.

Дмитро Захарчук.

ПОЗІРІ ПОЗІРІ

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошенями присилати і адресу, по якій ті ж нас. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присланої до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не хотять приступоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непомішено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

ФАРМИ!

СПОСІБНІСТЬ! Продається одна з найбогатших фарм, 190 акрів орної землі, решта ліс і пасовисно, дім 15 кімнат, вода в хаті, 6 других будинків, ріка, 20 дійних коров, 3 коні, 500 курий, 25 гусий, качки, 500 бушлів картофлі, 400 кукурузи, 65 тон сіна, богато вівса та иншого збіжа, всяка машинерія до великої фарми, школа при фармі, 2 і пів милі до міста і стації. Ціна $10.000, готівкою $4.000.

Фарма 70 акрів, 50 орної землі, решта ліс і пасовисно, дім 8 кімнат, 4 инші будинки, 2 коровя, 1 кінь, 100 курий, богато картофлі, сіна, вівса, всяка машинерія, 3 милі до міста. Ціна $2.700, готівкою $1.200.

M. PISARKO,
116 E. 7th Street, New York City

НА ПРОДАЖ фарма 178 акрів; половина орного поля, решта ліс і пасовиско, весь сегорічний збір, 75 тонів сіна, овес, кукурузa, барабол капуста, огірки, огородовина, 3 гарні коні, упряж лекша і тяжша, 20 дійних коров, 1 бугай, 5 ялівок, 3 сегорічні телята, кури, качки, індики, безрогі, всі знаряди як вози, боги, косирки, грабарка, видлярка, плуг, борони, калевейтор, авто форда, сани, словом все, що потрібне на фарму, будинки в добрім стані, вода в хаті і коло стайні, умебльоване хати продається разом з фармою. Фарма 2 милі від стейтової дороги, 4 милі від міста і коліл. на добрій дорозі; молоко відставляєся до Ню Йорку і Бофало. Ціна за все $8,500, готівкою $4.000, решта на догідні сплати. По близші інформації голоситися до **HARRY KALINOWICH,** R. F. D. 2, Remsen, N. Y. 246-48

СТІННІ КАЛЕНДАРІ на рік 1925

ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ.

Між иншими на увагу заслуге Календар під назвою „Скажи мені правду мій милий козаче", мотиву українського в 14 кольорах, дуже гарно виконений, ціна за оден календар з пересилкою 30 ц., 4 за $1.00. Шановним агентам і для тих, що хочуть заняться продажю Календарів, висилаємо спис 25 ріжнородних Календарів, імпортованих з краю за гуртову ціну $4.00 висилаємо 25 календарів на 1925 рік. Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y. 238

ГАВРИЛО КОЖУХ
ОБРАЗИ
ІКОНОСТАСИ
SAMUEL KOZAR
332 East 14 street

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ДР. І. Д. ГІНС
139 E. 24th St., NEW YORK, N. Y.
Tel. Caledonia 9014
Приймає щодня, неділя і свята.
Години: від 9 до 10, рано.

ДАРОМ ФОНОГРАФ

Фіранки на два вікна

Тут є нагода дістати добрий дорогий фонограф ДАРОМ. Мотор сильний так, що можете грати кілька кавалків за одним накрученням. Гарне маґаганове викінчення. Грає всякі рекорди. — Коли би Ви хотіли купити такий фонограф, мусілибисте заплатити за него досить гроша. Ми дамо Вам його ДАРОМ. Незабудьте, ся оферта на короткий час лишень, бо хочемо, щоб всі Ваші сусіди бачили фіранки у Ваших вікнах, а коли спитають, де Ви їх дістали, щоб Ви дали їм нашу адресу. Се є причина, чому даємо фонограф даром, коли прищлете замовлення сейчас. Се суть нові моделі, лиш що з фабрики, гарні дерев'яні шафки з правдивого матеріялу, так, що вистарчать на довгий час. Величина достаточна на великі вікна. Виглядають їх згори на долину дуже артистично так, що кождий зауважить їх. Описати їх тяжко — Ви мусите бачити їх, щоб переконатися, як вони гарні. Вони прибеуть Вашу хату. Перше продавалися по високих цінах так, що лишень богатші могли купити їх, одних хотячи познакомити публику з ними, на короткий час продаємо їх дешево. МИ ВИШЛЕМО ВАМ СІ ФІРАНКИ НА ДВА ВІКНА ЗА $5.95 і дамо Вам даром фонограф. Подумайте, те все Ви дістанете за такі дешеві гроші. Не чекайте-ж місяцями, а коли рішаєтеся, возьміть перо в руку і пишіть до нас. Ми не хочемо гроший на перед. Заплучіть лишень 35 ц. на пересилку, а $5.95 заплатите при одержаню товару. Ви повинни скористати з сеї нагоди і писати сейчас до: 246

WALTER SPECIALTY CO., 1217 N. Paulina St., Dept. 822, CHICAGO, ILL.

ДВА НАЙКРАЩІ І НАЙБІЛЬШ НЕОБХІДНІ СЛОВНИКИ!

Б. ГРІНЧЕНКО: „СЛОВАР УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ" В 2-Х ТОМАХ РАЗОМ 2180 СТОРІН—6 ДОЛЯРІВ

М. УМАНЕЦЬ І С-КА: „СЛОВАР РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ" В 1 ТОМІ, 1040 СТОРІН—3 ДОЛЯРИ

Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціле полотно з витисками)! Повне 2-е видання давно вичерпаного першого накладу. — Необхідні книжки кожному ученикові, вчителеві, професорові, кожному інтелектуальному робітникові й взагалі кожному українському інтелігентові, що повинен плекати чистоту рідної мови!

Дістати можна в книгарні Свободи.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ВИЙШЛА З ДРУКУ

НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА

МУЖИК ПАНОМ

КОМЕДІЯ В ПЯТИ ДІЯХ

(Переклад з данського М. Ценевенка).

ЦІНА — — —